

Ziekenhuisafval krijgt tweede (kunst)leven

PORTRET Zeg geen 'afval' tegen verpakkingsmaterialen en zo meer, als Rebecca Banens in de buurt is. De Nederlandse operatieassistent en ontwerper geeft afval uit het OK een tweede leven in de vorm van kunstwerken. Ze wil daarmee optreden tegen materiaalverspilling in de zorg.

Rebecca Banens is operatie-assistent, in Nederland een technische opleiding in het hoger beroepsonderwijs (hbo). Ze specialiseerde zich in oogheelkundige operaties. Zo'n tien jaar geleden studeerde ze tevens af als interieur-architect. Met haar kunstwerken combineert ze beide passies, ontwerpen en assisteren bij operaties.

Enorme voetafdruk

"Dat was niet het opzet", lacht ze, "zie het eerder als een samenloop van omstandigheden. Duurzaamheid is een belangrijk thema in mijn leven. Zo hecht ik onder meer veel belang aan *duurzaam eten – weinig vlees, onbespoten voedsel*. Als zelfstandig operatie-assistent in verschillende behandelcentra viel het me op hoeveel afval er geproduceerd wordt naar aanleiding van een operatie." Al heeft het ene centrum wel een grotere voetafdruk dan het andere, voegt ze eraan toe.

Lenzen, houders van staarmesjes, dopjes, kapjes, doosjes en veel verpak-

kingsmaterialen... Ze noemt het afval maar eigenlijk is het geen afval, zegt Rebecca Banens. "Veelal gaat het om verschillende soorten, ongeschonden plastic." Maar soms ook metalen. "Een stalen instrument zoals een schaarje of pincet dat wordt geproduceerd voor een enkele handeling, die soms nog

'Een operatie kan een patiënt genezen, maar tegelijk loopt de wereld en dus indirect diezelfde patiënt schade op door de hoge milieu-impact ervan'

geen minuut duurt." Niet zelden bevatten *prodecuretrays* instrumenten die overbodig zijn voor een bepaalde ingreep maar voor het gemak toch worden bijgeleverd, vertelt ze terwijl ze het hoofd schudt. "Dat laat een enorme voetafdruk na." Al zijn er hier en daar wel initiatieven waarbij *disposables* worden teruggebracht naar *reusables*, weet ze, zoals de eendenbek in de gynaecologie.

Keurmerk

"Als operatieassistent start ik de operatiekamer en ruim ik nadien op. Ik begon de schoonheid in te zien van plastic en gooi dus niet alles weg. Thuis heb ik een eigen atelier en dat staat inmiddels vol 'materiaal'." Rebecca Banens maakt er kleine sculpturen mee of fotografische werken. In opdracht ontwerpt ze kunstwerken; voor het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid bijvoorbeeld maakte ze een caleidoscoop van lensjes. "Als je er doorheen kijkt, zie je de plastic soep van de operatiekamer (*glimlacht*)."

Rebecca Banens: "Wij zaden onze kinderen op met een groot probleem. Yrsa kijkt door schone, hoogwaardige en niet-gerecyclede blisterverpakkingen die afval zijn geworden."

"nog niet echt", stelt Banens vast. Ze denkt bv. aan een keurmerk voor duurzame praktijkvoering.

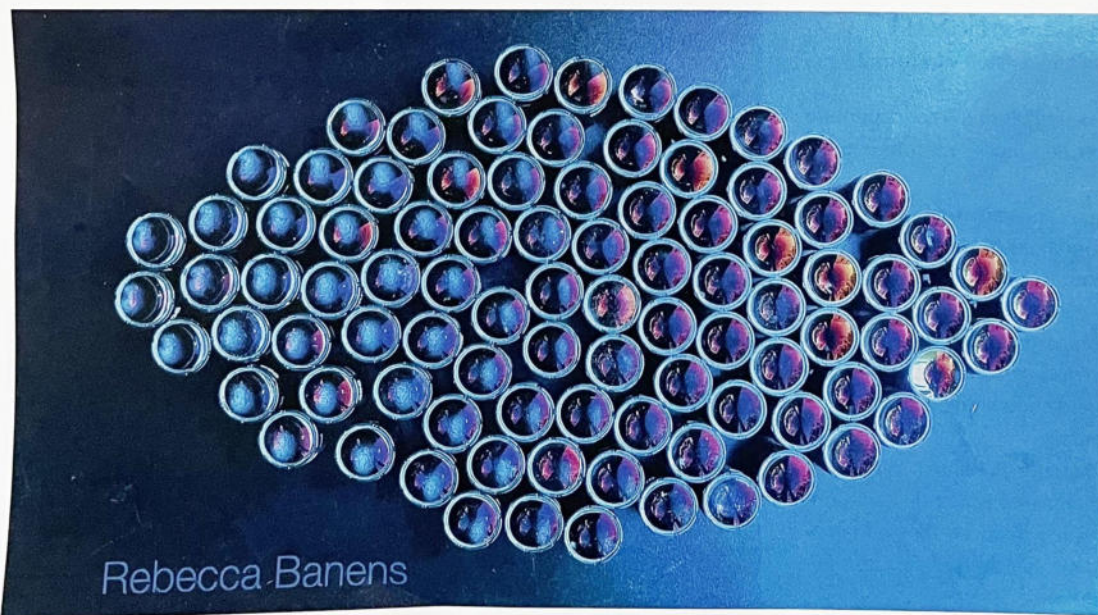
Patiënt speelt rol

"Maar we mogen niet wachten op de overheid", vervolgt Banens. In een werkgroep voor duurzame oogheekunde werkt ze samen met oogartsen en optometristen aan *'best practices'* om de praktijk van onder meer staaroperaties duurzamer te laten verlopen. "Broodnodig", zegt Rebecca Banens, "jaarlijks vinden er in Nederland zo'n 160.000 staaroperaties plaats. Je kan je inbeelden welke voetafdruk zo'n groot aantal operaties achterlaat..."

In feite is er sprake van een 'dubbele' situatie, merkt de Nederlandse op. "Een ingreep of operatie kan een patiënt genezen, maar tegelijk loopt de wereld en dus indirect diezelfde patiënt schade op door de hoge milieu-impact die de operatie in kwestie veroorzaakt."

Net om die reden hebben ook patiënten een rol te spelen in sensibilisering omtrent de afvalproblematiek, vindt Rebecca Banens. "Bij een operatie kan een patiënt bv. aan de arts vragen hoe belastend zijn of haar behandeling is voor het milieu. Als artsen en ziekenhuisbestuurders die vraag regelmatig krijgen, zullen ze zich daar hopelijk nog meer bewust van worden."

Emily Nazionale

Rebecca Banens